JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

A°. 1856. **Zaturdag 11 October.** **N°. 82.**

Prijs per half jaar voor *Batavia* . . . . *f* 12,50.
» » » » » *Java*. . . . . » 15,—.
» » » » » *Buitenbezittingen* . . » 17,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentien is ZESTIG duiten voor de Vijf Woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling DERTIG » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentien kunnen worden aangenomen tot ELF ure's voormiddags.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

Civiel Departement.

Benoemd:

Tot translateur voor de Engelsche, Fransche en Hoogduitsche talen te Batavia, *J. G. Heuveldop.*

Verleend:

Een 2jarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar op wachtgeld *W. J. Brouwer*, laatstelijk 2de commies bij den eerstaanwezenden ingenieur van den waterstaat en 's lands civiele werken.

Voorloopig Belast:

Met de waarneming der functien van omgaanden regter in de 4de afdeeling, het lid in den raad van justitie te Soerabaija Mr. *A. M. Fokker.*

Schutterijen, enz.

Bij het Bataillon Schutterij te Soerabaija,

Ontslagen:

Eervol, wegens vertrek, de 1ste luitenant-adjudant *Wenskofskij.*

Bevorderd:

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *F. Nagel.*

Benoemd:

Tot 2den luitenant, de adjudant-onderofficier *C. J. Pieters.*

Tot 2den luitenant-adjudant, de adjudant-onderofficier à la suite *Z. van der Klei Zadok.*

Bij de Schutterij te Amboina.

Eervol Ontslagen:

De 2de luitenants *W. L. Hoorn* en *G. A. Hoedt.*

Bevorderd:

Tot kapitein, de 2de luitenant *G. Reijaards.*

Benoemd:

Tot 2de luitenants, de sergeant-majoor *C. H. Köhler* en de sergeant *F. J. Hoedt.*

Bij den Barissan van Madura,

Benoemd:

Bij het Wapen der Artillerie.

Tot 2den luitenant, de volontair *Raden Abdoel Kasan.*

Bij het Corps Pionniers.

Ontslagen:

Eervol, wegens ziekte en ouderdom, de 1ste luitenant *Wongso Djojo.*

Bevorderd:

Tot 1sten luitenant, de 2de luitenant *Djoerang Pattie.*

Benoemd:

Tot 2den luitenant, de sergeant-majoor *Raden Soera Natpada.*

ADVERTENTIE.

Ingevolge bekomen last, wordt bekend gemaakt dat Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal gewone audientie zal verleenen op Maandag den 13den October, des morgens ten 9 ure, aan het gouvernements hôtel te Rijswijk.

Belanghebbenden gelieven hunne aanvragen om audientie, onder duidelijke bekendstelleng van namen en titels, te rigten aan den adjudant van dienst.

BUITENZORG, den 2den October 1856.

De Majoor-Adjudant,
BERING LIESBERG.

Vendutiën

Maandag 13 October, voor een huis op het Molenvliet, schuins tegenover de Gang-Ketapang, door *van Slooten, Morgan & Co.*

en

Tegen 4 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*

Dingsdag 14 October, tegen 4 pCt. vendusalaris, voor een der pakhuizen van *Metzendorff, Wilmans & Co.*, aan de Groote Rivier door *Vaupel & Co.*

en

In de Harmonie, des avonds ten 7 ure, door *Lange & Co.*

Woensdag 15 October, voor het woonhuis van den weledelen heer *Tentée*, op het Molenvliet, door *van Slooten, Morgan & Co.*

en

Tegen 2 pCt. vendusalaris, voor het commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*

Donderdag 16 October, voor het woonhuis van Mevrouw de wed. *Getering*, op Goenoeng Saharie.

Vrijdag 17 October, in het locaal van het collegie van boedelmeesteren.

Zaturdag 18 October, te Meester-Cornelis, voor de woning vroeger toebehoord hebbende aan den chinees *Tio Tekhaai*, op Tana Rendah.

Oproeping van Crediteuren.

Bij beschikking van den raad van justitie te Batavia, dd. 24 September 1856, is aan de weeskamer opgedragen het beheer over de goederen en belangen van den aan boord van het stoomschip *Makasser* vermisten persoon van *A. J. Aberson.*

Vertrekkende Personen

F. 's Jacob.

Aangekomen Vreemdelingen.

Van den 7 tot en met den 9 October 1856.

JAVA HOTEL. *W. C. Kool*, van Rotterdam. — *P. Ruiter*, van Boston. — *M. van der Putte*, van Amsterdam. — *W. van Barthold*, van .... — *A. S. M. Donald*, van Singapore. — *Augs. Hardeland* en *Echtgenoot*, van Banjermassing. — *G. F. J. Rose*, van Soerabaija.

HOTEL WILLEM II. *R. F. van Rhijn*, van Bezoekie. — *R. N. Bar*, van Padang. — *A. P. v. d. Schoor*, van Idem. — weduwe *Kluijver* gebr. *Otjes* en 4 *kinderen*, van Benkoelen. — *M. P. Kok*, van de Reede.

HOTEL DER NEDERLANDEN. *W. F. Broeksmit* van Samarang. — *G. Verheij*, van China. — *B. van Leeuwen*, van Samarang. — *J. C. Marten*, van Panaroekan. — *W. G. Desfaurogie*, van Idem. — *J. H. van Wijngaarden* en *familie* van Rio de Janeiro.

HOTEL DES INDES. *A. S. MacDonald*, van Singapore. — *Desperaux* en *Echtgenoot* en 1 *kind*, Mej. *Dessardin de Rodrigo*, *J. A. Maij*, *J. R. van Eldijk*, *C. van Merkel*, *van Hoboken*, van de Reede. — Jhr. *van Capellen*, *Echtgenoot* en 3 *kinderen*, *A. Magdalaine*, *A. Dufresse*, van Timor. — *L. Eschasseriaux*, van Cheribon. — *H. Meister*, van Amsterdam. — *van Hulsteijn* en *Prins*, van Sarang.

MARINE HOTEL. *E. Portskoke*, van Manilla. — *William Thimma*, van *Portwattes*, *A. J. Cosija*, van Lampong. — *L. J. Blankenhagen* en *familie*, *J. Tissoi*, *W. J. van der Ven*, van Soerabaija. — *A. Hoek*, van de Reede. — *F. Bugenholtz* en *Echtgenoot*, van Padang. —. *C. C. B. Teulbrun*, van Probolingo.

Advertentiën.

Gehuwd:

J. G. F. RIEBEL
met
S. TOWER.

MENADO, 6 *Augustus* 1856. (2514)

Voorspoedig bevallen van eenen ZOON, *L. W. van Blommestein, Hoekstra.*

AMBOINA, *den* 1 *September* 1856. (2506)

Bevallen van eene DOCHTER, *C. C. Scherius, Nagel.*

PROBOLINGO, 12 *September* 1856.

Eenige kennisgave. (2482)

Bevallen van eene DOCHTER, *J. P. Styman, de Serière.*

CHERIBON, TANGKIEL, 2 *October* 1856.

Eenige kennisgave. (2488)

Bevallen van eene DOCHTER, *H. C. Simons, Nelis.*

BATAVIA, 9 *October* 1856.

Eenige Kennisgave. (2511)

Op den 4den Augustus 1856 overleed te Leyden, mijnen geliefden vader, den Heer *Nicolaus Jacobus Sanders* in den gezegenden ouderdom van 82 jaren.

(2487) J. P. N. SANDERS, *Pastoor.*

SAMARANG, 29 *September* 1856.

Na een langdurig en smartelijk lijden overleed heden, *Alida Elisabeth Bos*, in den ouderdom van 32 jaren, diep betreurde Echtgenoot van

(2522) J. MAGER.

BATAVIA, 8 *October* 1856.

Vendutie

op Maandag den 13 October 1856,

voor het commissiehuis van *Abeelen, Dennison & Co.*, van 8 balen Rood Adrianopel Garen No. 28 en No. 30, Flanel, Molton Dekens, Rijtuig Passement, Haardoek, Slendangs, Hoofddoeken, Manilla Sigaren No. 3, Waskaarsen van het merk Brandon, 1 partijtje Lood en Zink, 200 blikken Witte, Roode en Geele Verw, 50 kistjes Cognac, Engelsche Zadels, Wagen- en Bendietuigen; en voor rekening van belanghebbenden: 52 balen Goeniezakken, meer en minder beschadigd aangebragt, 39 kisten ruwe Calicots, min en meer beschadigd geloost, benevens 100 zakken Bengaalsche Tarve. (2505)

VENDUTIE

op Maandag 13 October 1856,

wegens vertrek, voor een huis op het Molenvliet schuins tegenover de Gang Ketapang, door *van Slooten, Morgan & Co.*, van diverse meubelen, bestaande uit hang- en tafellampen, stoelen, tafels, banken, kasten, spiegels en schilderijen, voorts nog eene bendie en 3 goede hardloopende bendiepaarden. (2500)

Op Vendutie van Maandag aanstaande zal worden verkocht:

EEN FRAAIJE NEW-FOUNDLANDSCHE HOND, pas aangebragt; inmiddels uit de hand te koop.

(2529) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Vendutie

Op Dingsdag 14 October 1856,

tegen 4 pCt. vendusalaris,

voor een der pakhuizen van de Heeren **Metzendorff, Wilmans & Co.** aan de Groote-Rivier door *Vaupel & Co.* van:

restant Provisien, Dranken enz., afkomstig van het Bremer schip **MARTHA**,

alsmede:

20 picols geel Koper in dunne Platen, circa 400 picols IJzer, Patjoel, divers IJzerwerk en Gereedschappen, divers Glaswerk, Kramerijen, Eau de Cologne, Eau

---

CARLOTTA ROSITA (Vervolg.)

Toen de boot nog te midden der rivier lag, had Alfred de reikhalzend verwachte dame reeds gezien en herkend. Eduard daarentegen had een onverschillig oog over de passagiers laten gaan, maar met des te meer aandacht en belangstelling den behagelijken vorm en de sierlijke wending van 't fraaije vaartuig gade geslagen. Weldra trad de menigte aan wal, verspreidde zich naar verschillende zijden, doch drong in grooten getale naar den toegang tot het terras. Aan het einde dezer golvende menschenmassa naderden twee jonge dames, en daar achter kwam met bedachtzamen tred en een bij het schoone weer geheel en al overtollige parapluie onder den arm, een bejaard heer aanstappen. Toen deze den trap eindelijk was opgeklommen, riep Eduard verrast uit: »Daar is zoo waar mijn broeder! Alfred! nu het gelaat in de plooijen! Weet je, ik ontzie de goede ziel gewoonlijk zoo wat."

»Is de heer in 't zwart, die de beide jonge dames begeleidt, is die uw broeder, de justitieraad?" vroeg Alfred met verwondering.

»Ja, dat is te zeggen, een halve broeder van vaders zijde," was het antwoord.

»Wel verduiveld, dan is hij Charlotte's voogd."

»Dat is mij geheel en al onbekend," gaf Eduard ten antwoord. Hier hield echter het in haast gevoerde gesprek op, want de deftige justitieraad, die Eduard in het oog had gekregen, kwam regelregt op hem aanstappen.

»Wel zoo, zijt gij daar, broeder! Dat heet ik punctueel zijn. Dat vind ik zeer prijzenswaardig. Hadt ge toch dien leelijken, zwaren baard afgeschoren, 't zou mij zeer lief geweest zijn."

»Mijne toekomstige zal over zijn lot beschikken, geachte broeder."

»Het doet mij genoegen, dat gij daarover spreekt," gaf de justitieraad hierop ten antwoord; — »uwe toekomstige — 't is zoo waar goed, dat gij er van spreekt, 't was mij geheel en al door 't hoofd gegaan." Hierop wendde hij zich naar de beide dames, met het doel om zijn broeder aan haar voor te stellen. Deze wierpen elkander een vlugtigen blik toe, waarin eene zekere mate van verassing te lezen stond, want zij hadden zich een gansch ander denkbeeld van een broeder van den justitieraad gemaakt. Nadat hij de dames beleefd had gegroet, nam hij Alfred, die eenige schreden achterwaarts was blijven staan, bij de hand, bragt hem bij het gezelschap en stelde hem aan de dames en aan zijn broeder voor als een vriend zijner jeugd, die het plan had gemaakt, den dag met hem door te brengen en nu bij gevolg het genoegen zou hebben, kennis te maken met de dames en den heer justitieraad. Hiertegen was niets in te brengen. Het gezelschap ging nu op voorstel van den justitieraad regelregt naar het glazen paleis der tentoonstelling, in den slottuin, dewijl de dames en hij, vóór hun vertrek te Mainz, een stevig ontbijt hadden genuttigd.

Het locaal, waarin de tentoonstelling werd gehouden, welke door hare bloemenpracht duizende vreemden, en voornamelijk bewoners van den Boven-, Midden en Beneden-Rijn naar Biberich lokte, zag er van buiten alles behalve indrukwekkend uit. Voor den ingang stond een portaal van planken gebouwd, dat niet op sierlijkheid kon bogen en daar achter ontwaarde men verscheidene lange oranjerien van ijzer en glas zaamgesteld, sedert jaren wijd en zijd beroemd als de hertogelijke wintertuin te Biberich. Maar des te grooter was de verrassing, die ieder bezoeker ondervond, zoodra hij de eigenlijke zaal was binnengetreden. Het schijnbaar onoogelijke glazen gebouw, met zijn lange vleugels en zijgangen, welks doffe kleur of onaangename, oogverblindende lichtspiegeling geen voordeelig contrast maakte met het heldere, lagchende blaauw des hemels, was inwendig vervuld met zulk een betooverend schoon licht, dat een zoo buitengewoon zacht en liefelijk schijnsel wierp op de prachtige bloemenwereld, daar binnen met zoo veel smaak en sierlijkheid ten toon gesteld, dat de ongevoeligste der bezoekers zich niet kon weerhouden, onwillekeurig zijne bewondering aan den dag te leggen. Te midden van

de Lavende, Kantoorboeken, Manila Sigarenkokers, zijde Parapluis, kleine linnen Zakken, Franjes, Koussen en Sokken, linnen en wollen Broekenstof, Schotsgoed voor Kinderkieltjes, Tafelkleeden, diverse Lijnwaden, Fromage de Gruyère, Mostaard, Provisiën in blik, benevens 100 vaten à 4 doz. Eng. Bier en wat verder te voorschijn zal worden gebragt,

en

ten 11 ure precies, voor rekening van wien zulks zoude mogen aangaan en op order van den gezagvoerder **J. M. Thiermau** het gekoperd en kopervast Bremer schip **MARTHA** lang 116 voet, breed 24 voet 10 dm., diep 17 voet 8 dm., groot 262 gemeten lasten, zooals het ter reede is liggende met deszelfs geheelen inventaris, waarvan de specificatie ter inzage ligt bij de ondergeteekenden.

(2518) VAUPEL & Co.

Op Vendutie van den 14 October

voor de pakhuizen van **Metzendorff Wilmans & Co.** zal alsmede worden verkocht:

Een bijzonder fraaije **Honolulu Mond.**

(2517) VAUPEL & Co.

Dingsdag den 14 dezer,

des avonds ten 7 ure, zal door *Lange & Co.* in de Harmonie **BOEKVERKOOPING** worden gehouden.

Onder de te verkoopen boeken, onderscheiden zich eenige goede regtsgeleerde, staatsblad van Ned. Indië, scheikundige werken, eenige klassieken, Cats werken in folio, bouwkundige en mathematische werken.

Voorts zullen worden verkocht een paar fraaije hartshoorns, een koppel goede pistolen, een groote hartsvanger, en een uitmuntend zakkompas.

De Catalogus wordt gedistribueerd en is op aanvrage kosteloos te bekomen.

De boeken liggen op den dag der verkooping van af 's morgens 8 ure ter bezigtiging. *Lange & Co.* belasten zich met commissiën. (2527)

V E N D U T I E

op Woensdag 15 October 1856,

wegens vertrek voor het woonhuis van den WelEd. Heer *Jentée*, door *van Slooten, Morgan & Co.*, op het Molenvliet,

van een netten en wel geconserveerden inboedel, bestaande uit fraaije spiegels en schilderijen, stoelen, banken, tafels, ledikanten, engelsche hang- en tafellampen, martevanen, een bijzonder mooije leksteen, een sextant, een stel kaarten van den geheelen archipel, 3 spannen goede wagenpaarden en 2 wagens, etc. (2499)

Op de Vendutie van Woensdag 15 dezer op het Molenvliet zullen almede worden verkocht.

Timoresche Uijen en **Soerabayasche Aardappelen**, pas aangebragt.

(2540) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

VENDUTIE VAN SANDELHOUT PAARDEN

de ondergeteekenden zullen op Woensdag aanstaande op *Bazaar Pisang* op vendutie verkoopen:

123 SANDELHOUT PAARDEN

waaronder rijpaarden en spannen wagenpaarden, pas aangebragt per **FATUL WAHAP** de paarden zijn inmiddels te bezigtigen op het plein van de *Javasche Bank.*

(2524) ABEELEN, DENNISON & Co.

Vendutie

voor het woonhuis van Mevrouw de Wed. *Detering*, op Goenoeng Saharie,

op Donderdag den 16 October,

van deszelfs inboedel, bestaande uit meubilair, wagen, paarden en een koebeest; en ten elf ure precies van een erf bebouwd met twee steenen huizen met pannen gedekt, staande en gelegen in blok M, derde deel, sectie IV, No. 4, buurt Goenoeng Saharie (West), bij de verponding geregistreerd sub No. 3001, getaxeerd op ƒ 10.560. (2515)

Vendutie

op Maandag den 20 October 1856,

voor het Commissiehuis van *Gebr. Roselje & Co.*, die op daartoe bekomene last van hunne principalen op gemelden datum voor rekening van belanghebbenden *à tout prix* publiek zullen verkoopen de ondervolgende pas aangevoerde artikelen, als:

Een **Bonheur du Jour.**
Twee **Ameublementen**, bekleed met Velours d'Utr.
Twee **Kamer-Ameublementen**, bekleed met leder.
Twee **Cleopatra's**, bekleed met leder.
Een **Buffet-Étagère** van Palissander hout met spiegels.
Een **Buffet** met wit marmeren blad.
Twee **Secretaires.**
Drie ronde **Tafels** met marmeren bladen.
100 stuks **Gravures** in rijk vergulde Lijsten.
4 paren **Spiegels.**
Een factuur Fransch **Plectwerk**, bestaande uit **Bladen, Bouilloirs, Likeurstellen, Blaadjes** met **Trommels, Blakers, Kandelaars** met stolpen, **Schoteldeksels, Inktkokers** en **Broodmanden**
Twee cristallen Dessert-Serviesen.
Vier Tafel-Serviesen voor 18 personen.
Vierkante **Karpetten** en **Alcatieven**, **Tafelkleeden**, een partij **Borduurwol** bij kleine kavelingen en eenige gouden Cylinder Horologien.

Alle deze goederen zijn nieuw, in eenen perfecten staat en van heden af te bezigtigen. (2501)

Op eenen nader te bepalen dag

zullen in het openbaar verpacht worden, over de jaren 1857, 1858 en 1859,

1o. De Tjoekee....... op het land Tjawie.
2o. De Tjoekee....... » » » Tjiedjeroek.
3o. De kleine Middelen » » » Tjiedjeroek.

(2481)

Verkrijgbaar bij *Kuijpers*

Passer Senen,

witte en roode Fransche WIJNAZIJN

per flesch en per vat. (2513)

Indramayo Bloempotten

à ƒ 8.— per dozijn, te bekomen bij

(2526) H. M. VAN DORP, te Batavia.

SALPETER

bij kleine hoeveelheden tot het koelen van water en andere dranken. bij

(2541) ABEELEN, DENNISON & Co.

Jolis Agréments,

Blancs, Roses, Bleus et autres, Assortiment de Broderies blanches, Tapisseries commencées, Patrons, Robes fantaisies, chez.

(2493) M. JANET.

Per „HENRIETTA" van Rotterdam

Ontvangen:

Partij **Hammen**, **Rookvleesch**, **Ossen ribben** en **zoete Melksche Kazen.**

(2510) ABEELEN, DENNISON & Co.

à Comptant, bij partijen:

Geraffineerde Suiker,

1 en 2, in Manden van 30 en 40 pond, à ƒ 9.— per mand.

BROODSUIKER (16 pond) No. 1, à ƒ 8.— gestampt bij verkiezing.

Bij

(2495) CHAMA, LAUGIER & ESMIOL.

De Magazijnen van S. D. BRANDON

op Rijswijk & in de Stad

Zijn op nieuw gefourneerd van de fijnste Lakens, Satin de Laines, en alle soorten van Broeken- en Vestenstoffen.

☞ Uit rustingen voor vertrekkende personen, worden in de tijd van twee maal 24 uren, tot zeer billijke prijzen geleverd. (2545)

KOETZIERS HOEDEN.

Een Nieuwe zending ontvangen bij

(2544) S. D. BRANDON.

REGENMANTELS

te bekomen bij

(2543) S. D. BRANDON.

Nieuwe BORDUURSELEN ontvangen

voor Heeren Ambtenaren, Militairen en Marine-Officieren bij

(2546) S. D. BRANDON.

TE HUUR om dadelijk te aanvaarden een huis op Molenvliet laatstelijk bewoond door *Raden Saleh*, te bevragen bij

(2516) VAUPEL & Co.

TE HUUR Met primo November, het aangenaam Huis en Erf, gelegen op Molenvliet, thans bewoond door den heer *van Lennep*.

Adres bij *J. C. Stok*, naast de posterij op Weltevreden. (2512)

TE HUUR Een groot steenen huis, dadelijk te aanvaarden, gelegen in kampong Bandan. Te bevragen bij

(2534) P. VAN OERS.

TE HUUR Een Huis, gelegen op het Koningsplein Zuidzijde, thans bewoond door den heer *Ker*. Te bevragen bij

(2490) G. E. GASPER.

TE HUUR Het Huis op het Koningsplein, hoek Gang Scott. Te bevragen bij

(2489) Mevr. WALSHE, Gang Scott.

Twee Kamers

te huur, met den 16den dezer te aanvaarden, bij

(2504) VISSCHER VAN GAASBEEK, Koningsplein.

De heer JAMES RAWSON heeft onze generale procuratie.

(2535) MORGAN, MELBOURN & CO.

BATAVIA, 10 *September* 1856.

---

den eersten corridor, was een breed pad opengelaten voor de bezoekers der tentoonstelling, die ter wederzijde van zich de heerlijkste bloemengroepen, amphitheatersgewijze naar het hooge gewelf opklimmend, aanschouwden, waarvan de kleurenpracht het oog streelde en wier bloemen en bladeren de liefelijkste geuren verspreidden. Hier ontwaarden de bezoekers nieuwe gangen, welke naar andere gedeelten van het bloemenpaleis geleidden; elders een aangenaam prieel, waar men, in het groen verscholen, zich kon nederzetten, of eene landelijke, met mos bedekte bank, van waar men een overschoon uitzigt genoot over de pracht der natuur en het levendige, steeds afwisselende gewoel der bonte menigte, of een fraai gevormde fontein, welks water, in bevallige sprongen opgestuwd, zacht klaterend neerviel en een behagelijke koelte verspreidde.

Het gezelschap, dat wij hebben zien binnentreden en zich vergastte aan al 't schoon, 't welk de beschouwer hier voor oogen had, was zoodanig ingenomen met 't geen het zag en hoorde, dat alle andere denkbeelden daardoor op den achtergrond werden geschoven. Dit was voornamelijk het geval met het vrouwelijk personeel en dat wel in dier voege, dat Charlotte zelfs het doel uit het oog verloor, tot welks bereiking zij naar Biberich was gekomen. Bijna bij elke schrede stonden de beide meisjes stil, want nu eens moest eene schoone bloem, een fraaijen groep of de smaakvolle versiering van een prieel of ander geschikt rustpunt naauwkeurig worden gadeslagen.

„Mijn God! hoe schoon!" riep Maria plotseling uit, die eenige schreden vooruit was gewandeld en nu in bewondering was blijven staan; „zie eens, Charlotte! welk een overschoone groep camelia's!" IJlings traden Charlotte en onze drie begeleiders nader en bevonden zich voor een der smallere zijgangen van het gebouw. Zelfs de koele, afgemeten justitieraad verklaarde, dat het schouwspel, 't welk hij hier voor oogen had, inderdaad fraai was. Het verdiende werkelijk betooverend schoon te worden genoemd. Ter wederzijde van den gang zag men duizende camelia's, in rijen, de eene boven de andere gesteld, wier tallooze prachtige witte en roode bloemen hier half verscholen waren tusschen de donkere, glimmende bladeren, ze ginds geheel en al bedekten, en die een scherm voor de hooge ramen vormden, waarvan de eigenaardige schoonheid niet genoeg kon bewonderd en geprezen worden. Het scheen een rozengaard in den heerlijksten, krachtigsten bloei.

De golvende menschenmassa, die zich naar denzelfden kant heen begaf, stuwde ons opgetogen gezelschap onweerstaanbaar voort naar dat gedeelte van het gebouw, waar de eigenlijk tentoonstelling plaats had. Toen de dames met hare begeleiders aldaar waren aangekomen, scheen het haar toe, dat zij zich bevonden in het binnenste van een tooverpaleis. Geheel in moorschen stijl versierd, stelde het schip van het gebouw de groote zaal voor van het prachtige Alhambra; zij was in twee deelen afgescheiden en te midden van elk dezer beide hoofdafdeelingen was een kolossaal rond bekken geplaatst, vervaardigd van geelachtig wit marmer; hier boven verhief zich een kleiner bekken, uit welks midden een sterke waterstraal opsprong, die van boven zich koepelvormig uitspreidende, klaterend in het bovenste bekken terugviel en vervolgens in honderde blanke stralen neêrstroomde in het groote bassin. Het was niet slechts een overschoon tooneel voor den bezoeker van dit betooverend oord, het parelend kristal in sierlijke bogen tusschen 't heerlijkste groen en de schitterendste kleuren van duizenderlei bloemen te voorschijn te zien komen, maar hierdoor werd tevens in eene noodzakelijke behoefte voorzien. De verbazende toevloed van bezoekers, die voortdurend het gansche gebouw vervulden, deed de temperatuur, welke gedurende de schoone lentedagen toch vrij zacht was, aanmerkelijk stijgen, hetgeen niet anders dan een nadeeligen invloed moest uitoefenen op de teedere planten en gewassen, welke hier in zulk eene verbazende menigte werden gevonden, tenzij door eenig middel dit nadeel werd verholpen. Hiertoe dienden de beide waterrijke fonteinen, die en de schoonheid der tentoon-

Théatre Français de Batavia.

Direction de MM. VAN KINSBERGEN et Ad. POTIER.

Avec l'autorisation de M. le Résident de Batavia.

Lundi, 13 Octobre 1856.

2me Représentation du 6me mois de l'Abonnement de la 2me Année.

LA FAVORITE.

A l'étude: les Martyrs et le Prophète.

Le Spectacle commencera à 7 **heures** *précise.* (2521)

Wordt Gevraagd:

in een huisgezin te Batavia eene vrouw van de Protestantsche Godsdienst, hoofdzakelijk ten einde de zorg voor een drietal jonge kinderen op zich te nemen.

Informatien te bekomen bij den uitgever deze courant. (2536)

De ondergeteekenden doen bij deze openlijk hulde aan den Gezagvoerder **W. C. Kool**, van het Nederlandsch fregat **VOORUIT**, voor de uitmuntende behandeling tijdens den overtogt van *Nederland* naar *Java* ondervonden.

(2533) VAN OOSTEROM, Betaalmeester 1 kl.
SPOELDERS, 2 Luit.
W. G. MUNTERS, 2 Luit.

Batavia *den* 11 *October* 1856.

De ondergeteekenden hebben alhier een Commissie-, Administratie- en Handelshuis opgerigt, onder de firma van **P. VAN OVERZEE & Co.**

(2523) P. VAN OVERZEE.
J. VAN VOLLENHOVEN.

Padang, 1 *September* 1856.

Bataviasche Wedloop-Societeit.

Zaturdag den 11 October 1856

's morgens van 7 tot 8 ure, **registratie der paarden**
's avonds ten 8 ure, **algemeene vergadering en verloting der paarden.** (2488)

Batavia Race Club.

Saturday the 11th October 1856

from 7 to 8 o'clock *a. m.*, **nomination of the horses**
at 8 o'clock *p. m.*, **general meeting and lottery.** (2484)

Wordt gevraagd in de omstreken van Pasoeroean eene **Gouvernante** voor de opleiding van 4 jonge meisjes. Vereischten: eene kennis van de Holl. en Fransche taal en van de Piano. Adres letter X. postkantoor te Pasoeroean. (2486)

S. aan P.

Hartelijke gelukwenschen ter gelegenheid van den 1 September; door afwezigheid verzuimd. Hier alles wel. (2485)

Diegenen der inteekenaren op de plaat, voorstellende **eene Inlandsche school in de kampong**, welke naar andere plaatsen vertrokken zijn, worden door den ondergeteekende beleefd verzocht, hem wel bekend te willen stellen met hunne tegenwoordige woonplaats, ten einde geene vertraging in de afzending van bovenbedoelde plaat, welke eerstdaags met het schip **TRIJNTJE FENNA** verwacht wordt, plaats hebbe.

(2503) A. VAN PERS.

CIRQUE EUROPÉEN

à BATAVIA.

Direction de MM. Schmidt, Gunerius & Co.

Avec l'autorisation de M. le Résident de Batavia.

Mercredi le 15 Octobre 1856.

Exercises Équestres.

1. Figaro, cheval dressé en liberté.
2. Travail au rebour, par M. Chevallier.
3. Les Mystères de Paris, par M. Tibbs.
4. Le Jongleur, par M. Schmidt.
5. Travail en force, par Mlle C. Breiner.
6. Entrée des deux Clowns.
7. Julie, montée en haute école, par M. Schmidt.
8. Mr. et Mme. Dénis.
9. Le Trapèze, par M. Baldouin.
10. Le Bandit, par M. Schmidt, etc. etc.
11. Le Cheval du feu.

Prix de l'Abonnement.

Place reservée pour 16 cartes .... *f* 4 chacun
" non reservée idem.................. - 3 id.
Les enfants au-dessous de l'age de 8 ans idem. - 2 id.

Prix hors l'Abonnement.

Un billet d'Entrée.............................. *f* 5 —
" " " avec place reservée.......... - 5½
" " " pour un enfant................ - 2½
" " " pour un officier jusqu'au grade de capitaine................ - 3.—
" " " pour un militaire jusqu'au grade d'adjudant sous-officier..... - 2.—
Au pour tour pour les Malais.................. - 1.—
Pour les Enfants Malais au dessous de 8 ans... - ½

On peut se procurer des billets d'entrée et se reserver des places au bureau de la Direction, au Koningsplein, *tous les jours*, de 8 à 10 heures le matin et de 4 à 6 heures l'après-midi.

On commencera à 8 heures du soir. (2542)

Van Haren Noman & Kolff te Batavia,

ontvingen per *Henriette* van den Uitgever **G. B. van Goor** te Gouda:

DE NIEUWE PRACHT-BIJBEL

bevattende al de boeken van het *Oude en Nieuwe Testament*, met 70 keurig bewerkte *Staalplaten* naar Schilderijen der beroemdste Meesters.

Deze *Prachtbijbel* overtreft ongetwijfeld alle voortbrengselen van de Nederlandsche pers van den tegenwoordigen tijd in rijkdom en kostbaarheid van uitvoering. Ze is bovendien gebonden in zwaar lederen antieken band, met krachtig in relief gepreste *Allegorische Beeldengroepen* en verguld op snede.

De aflevering zal door ons ten spoedigste aan Heeren Inteekenaren in Indië geschieden.

Twee duizend inteekenaren hebben deze kostbare uitgave met hunne ondersteuning begunstigd.

Slechts zeer weinige exemplaren zijn den uitgever van de talrijke oplage overgebleven.

De prijs van den Prachtbijbel, gelijk ze door ons wordt afgeleverd, bedraagt thans in Nederland *f* 89.10. De exemplaren ter onzer beschikking zijn bij vooruitbetaling te bekomen voor *f* 95,— recepis.

De Prachtbijbel ligt ten onzent voor een ieder ter bezigtiging. (2537)

VISITEKAARTJES

in alle soorten van letters, op fraai porcelein papier, te bekomen bij

(2519) H. M. VAN DORP.

Batavia, *September* 1856.

Boekhandel *Lange & Co.*

Uitmuntend wit en azuré postpapier, idem billetpapier en enveloppen voor beiden, best propatria papier en mediaansoorten. (2528)

Boekhandel van *H. M. van Dorp* te Batavia.

The Illustrated London news, compleet in 27 volumes gebonden verguld op sned. *f* 500 —

Het weekblad van het Regt, 1856 per mail *f* 40.—

Van Hasselt, Vergiftleer.

Van Rijn van Alkemade, Plantenkunde.

Theodore Juste, Les Pays-Bas sous Philippe II, 2 vol.

Laboulaye, Essai sur l'Art industriel.

Meyer, Lehrbuch der Arometrischen Projections lehre.

Lalanne, Memoires d'Agrippa d'Aubigné.

Michaud. La terre. l'Eau, l'Air, et le Feu.

Montalembert, De l'aveuir politique de l'Angleterre.

Becher, Der Strassen und Essenbahnbau in seinem ganzen Umfange. — Met Atlas.

Elsner, Die Chemisch-Technischen Mittheilungen der Jahre 1852—1854, Alphabetisch zusammengestellt.

Ideler, Handbuch, der Diätetik, für Freunde von Gesundheit und des langen Lebens.

Jörg. Die gänzliche unterdrückung der Asiatsche Cholera.

Upmann, Diagnose der Exantheme.

Ballantine, Gefärbtes Glas in seiner Anwendung auf alle Baustyle.

Reichensperger, Fingerzeige auf dem Gebiete der kirchlichen Kunst.

Schwamkrug, Ueber Essenbahn-Anlage.

Balling, Die Weinbezeitung.

Liebry, Die Grundsätze der Agricultur Chimie.

Strahl, Die Leibesverstöpfung. (2525)

Het vertrek der stoomboot **LANGAN LAMONGAN** is bepaald als volgt:

Van Batavia naar Samarang

den 5, 15 en 25 van iedere maand.

Van Samarang naar Batavia

den 10, 20 en 30 van iedere maand.

Adres

(2520) MACLAINE, WATSON & Co.

Voor Passage naar Nederland

wordt aangeboden het nieuw gebouwd Neêrl. schip **CATARINA MARIA** kaptein **J. A. Ballot**, zijnde bijzonder goed ingerigt en hebbende een bekwamen Doctor aan boord.

Het vertrek van hier zal vermoedelijk plaats hebben tegen het midden der volgende maand; voor informatien adresseere men zich te Soerabaya bij den Gezagvoerder en alhier bij de agenten

(2532) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

Batavia, 11 *October* 1856.

Voor passage naar Kaap de Goede Hoop & Nederland

wordt aangeboden het Neêrl. campagne schip **JAN VAN SCHAFFELAAR**, kaptein **H. van Hees**, zijnde bijzonder goed voor den overvoer van passagiers ingerigt.

Het vertrek is bepaald tegen het einde van deze maand, voor informatiën adresse men zich bij de agenten

(2530) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

Batavia, 11 *October* 1856.

Naar Nederland

Wordt Passage aangeboden met het Ned. fregatschip **TWEE GEZUSTERS** kapt. **P. Keuzekamp qq.** Dit schip is uitmuntend ingerigt tot den overvoer van passagiers en vaart een bekwamen doctor, zullende tegen het laatst dezer maand direct van hier vertrekken.

Nadere informatien bij den gezagvoerder te Pecalongan, en hier bij de agenten

(2538) B. KOPERSMIT & CO.

[illegible] en tevens zeer statig waren, om [illegible] vrolijkheid en eene aangename [illegible] mede te deelen. Het geheel, dat men hier voor zich had, was onovertrefbaar fraai. De groepering der bloemen was uiterst smaakvol; vooraan stonden, soortgewijs gerangschikt, de kleinere planten, als hyacinthen, erica's, daar achter azalia's, rhododendra, rozen en camelia's en verder op zag men de fraaiste exemplaren der laatstgenoemde soort, prijkende in volle schoonheid op den slanken stam, terwijl hare sierlijke bloem- en bladerenkroon als reusachtige kandelaars boven de gansche bloemenwereld zich verhieven. De gewone liefhebber van bloemen vond hier de meest gezochte modesoorten, de kenner de zeldzaamste exemplaren, zoo als, bij voorbeeld, hyacinthen, waarvan het blaauw, en rozen wier rood zoo donker was, dat het bijna in zwart overging. De menigte zeldzame planten en bloemen zouden wij bezwaarlijk kunnen optellen; genoeg zij gezegd, wanneer wij, op grond van het eenstemmig oordeel van alle bezoekers, hier nog mededeelen, dat het schouwspel bijna eenig in zijne soort mogt genoemd worden. De geuren, door zoo vele duizende bloemen verspreid, werkten bijzonder mede, om den diepen indruk te vermeerderen door zoo veel schoons te weeg gebragt, ja, noodzaakten menigeen om er zich, hoewel noode, aan te ontrekken, dewijl hij gevaar liep zijn bewustzijn aan 't wankelen te zien brengen.

»De historie begint mij eindelijk, door overmaat van schoonheid, vervelend te worden,'' fluisterde Eduard zijn vriend in het oor, toen zij arm in arm de Alhambrazaal uitstapten. »Wat zal er nu toch van komen?''

»Weet ik het,'' antwoordde Alfred; »uw goede broeder is zoo galant, houdt de dames zoo druk bezig, draagt zoo veel zorg voor haar; hij is zoo ijverig in de weer, om niet het geringste aan hare aandacht te doen ontglippen, dat ik tot heden niet in de gelegenheid ben geweest, om Charlotte een enkel woord toe te fluisteren.''

»O, mijn beste vriend! indien de meisjes slechts wilden, dan zou 't wel gaan, maar zij zijn geheel en al ingenomen met hetgeen zij zien en wel der mate, dat zij zich op de kleeren en voeten laten treden zonder het te bemerken.''

»'t Is waar wat gij zegt. — En komen zij eenmaal buiten 't gedrang, dan is er nog minder mogelijkheid op, om een woord met elkander te spreken.''

»Ik zie wel hoe het gaan moet; ik zal er iets op moeten uitvinden.'' zeide Eduard schertsend, »maar daarbij moet in het oog worden gehouden, dat ik de lijdende partij ben. Ten einde mijn linkerbaard te redden, zal ik moeten beproeven, om je de schoone Carlotta Regina afhandig te maken, zoo als ge reeds voor je zelven bezig geweest bent — en - ik moet je ruiterlijk bekennen — ik zou er wel trek in hebben, want zij is een statig en tevens lieftallig meisje.''

»Alle gekheid daargelaten!'' viel Alfred hem in de rede, »er is geen tijd te verliezen. Ik wil grootmoedig zijn; ik schenk je den baard en beloof je daarenboven eenige flesschen Ingelheimer. Wat betreft uwe toekomstige vrouw, die ik je te eeniger tijd bezorgen zal, daarover zult ge zelf oordeelen en naar bevind van zaken handelen. Ik hoop echter, dat gij er niets tegen in te brengen hebt, indien ik je aan de slanke brunette wil helpen, die hier voor ons uit wandelt.''

»'t Is zoo waar een aardig kind; daar valt niets op af te dingen,'' gaf Eduard ten antwoord; »heeft mijn persoon de eer haar te bevallen, dan zal alles spoedig genoeg in orde zijn. Ik moet terstond een paar verzen gaan smeden, dat is de kortste en beste wijze om bij het schoone geslacht in weinig tijds een witten voet te krijgen. Het eenige, dat nu nog vereischt wordt, is een middel uit te denken, om mijn broeder uit de voeten te krijgen, ten einde ongestoord met de beide meisjes te kunnen praten. Hoe dat zal moeten geschieden, weet ik nog niet, maar een middel moet gevonden worden, vóór wij de tentoonstelling verlaten.''

(*Wordt vervolgd.*)

BATAVIA.

In den morgen van den 9 dezer is Z. E. de Gouverneur Generaal met H. D. gevolg van Buitenzorg alhier aangekomen.

— Op den 30 September ontviel Indië weder een dier verdienstelijke mannen, van welken er nog zoo weinig overig zijn, en die in 1815 het moederland verlieten, om in deze gewesten eene eervolle loopbaan te volbrengen. *Christiaan Lodewijk Hartmann*, ridder der orde van den Nederlandschen leeuw, gepensioneerd hoofd-ambtenaar, ontsliep op dien dag in 60 jarigen ouderdom ter dezer hoofdplaatse, algemeen en te regt diep betreurd door zijne naaste betrekkingen en talrijke vrienden, want van hem kon men getuigen: »hij was, in den waren zin des woords, een braaf mensch."

De loopbaan van den overledene was eervol, doch, vooral in Indië, in den beginne hoogst moeijelijk. In den jare 1811 in dienst getreden bij de militaire ouvriers te Amsterdam in garnizoen, ging hij, na de omwenteling van 1813, als cadet bij het 2de bataillon artillerie van linie over, werd in 1814 tot 2den luitenant bij dat wapen, naar Oost-Indië bestemd, benoemd, vertrok op 29 October als 2de luitenant-adjudant van den kolonel directeur der artillerie, met Z. M. fregat *Maria van Reigersbergen* derwaarts, kwam eerst, na een langen en moeijelijken overtogt, in het laatst van 1816, te Batavia aan, zag zich daar in 1817 tot 1sten luitenant bij het materieel der artillerie bevorderd en nam in 1818 als zoodanig zijn eervol ontslag, om in civiele dienst over te gaan.

In die dienst den commissaris voor Borneo's Westkust toegevoegd, vergezelde hij dien hoofd-ambtenaar in datzelfde jaar derwaarts en voerde gedurende negen jaren, als resident en provisioneel gezaghebber, het gezag te Pontianak en over die kust in omstandigheden, die door de woelingen der toen reeds oproerige Chinezen hoogst moeijelijk waren. Daarna bekleedde hij achtereenvolgend de betrekkingen van resident ter Zuid- en Oostkust van Borneo en op Java, die van Kadoe, Soeracarta en Madioen en verkreeg in 1852, na een 40jarigen diensttijd, op zijn verzoek, een eervol ontslag uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, nadat hij reeds in 1840 door den koning, voor zijne trouwe en eerlijke dienst, met de orde van den Nederlandschen leeuw was beloond.

Christiaan Lodewijk Hartmann bezat, bij meer dan gewone kundigheden, een vlug oordeel, een beleidvol, bedaard inzigt van zaken en in gevaarvolle oogenblikken, een moed, eene onverschrokkenheid en tegenwoordigheid van geest, die geene grenzen kenden. Getuige daarvan het afslaan van den aanval der oproerige Chinezen op onze geringe bezetting te Pontianak, in den nacht van den 14 December 1819, waarin hij en de kapitein der infanterie Zimmermann, eene dapperheid ten toon spreidden, waarvan *van Kampen* in zijn *Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa*, zegt »dat die dapperheid slechts een meer nabijgelegen schouwtooneel had behoefd, om met de schoonste onzer oorlogsfeiten te worden gelijkgesteld." Getuigen daarvan Hartmanns manhaftig gedrag gedurende den noodlottigen terugtogt der onzen te Sinkawang in 1824, bij de driemaandsche belegering van het fort te Maupouwa door de Chinezen in 1825, en in zooveel andere hagchelijke oogenblikken op die kust, waaraan de weinige hem overlevende tijd- en deelgenooten in die gevaren, niet dan met bewondering zijner standvastigheid van geest, zijner beleidvolle onverschrokkenheid kunnen gedenken.

Ook op de zuidkust van Borneo en op Java, blonk zijn doorzigt en beleid in zaken van dien aard verscheidene malen uit. Rusteloos en onvermoeid in gepasten dienstijver, met bezadigdheid de belangen van den staat met die der hem aanvertrouwde bevolkingen vereenigende, opregt en eenvoudig in al zijne daden en handelingen, bezat hij in den omgang, vooral met den Inlander, een tact, die hem algemeen bemind deed zijn en hoogschatten en nu nog, na een tijdverloop van 30 jaren, wordt zijn naam met liefde en eerbied op Borneo's Westkust herdacht en blijft die gewis op Java bij menigeen in gezegend aandenken. Zijne ondergeschikten vonden in hem een beschermenden vriend, de Inlandsche bevolking een man, die, ten volle bekend met hare instellingen en behoeften, zijne handelingen daarnaar wist te regelen en daardoor steeds den stelligsten uitslag verwierf; zoo wist hij in 11 jaren de opbrengst van koffij in de residentie Kadoe van 64.236 picols 's jaars, trapsgewijze te brengen tot 135,790 picols, en dat op eene wijze, die later officieel nog erkend werd als de doelmatigste en onbezwarend voor de planters.

Kunsten en wetenschappen hebben mede veel te danken aan de volijverige nasporingen van Christiaan Lodewijk Hartmann. Hij toch ontrukte in de residentie Kadoe den tempel *Djandi Mandut*, na eeuwen bedelving, aan de vergetelheid; die van Boroboedor, ofschoon reeds bekend, werd door zijne zorg, nog meer opgedolven en menig ander gedenkstuk van den ouden Hindoe-tijd op Java door zijne bemoeijing weder te voorschijn gebragt.

En bij al die voortreffelijke hoedanigheden, Christiaan Lodewijk Hartmann eigen, was hij in den gezelligen omgang nederig, bescheiden, vriendschappelijk, opgeruimd van karakter, zelfs in de moeijelijkste omstandigheden, was van allen trots en overdreven dunk van eigenwaarde. Zelfzucht kende hij niet en strikt eerlijk, stierf hij onvermogend. Geen wonder! want voor hem was weldoen een genot, des menschen geluk om zich te verspreiden het grootste genoegen en hij leefde en handelde naar het christelijk beginsel: Heb uwen naasten lief, als u zelven! Getuigden wij hier boven, dat hij, in den waren zin des woords, een braaf mensch was, even zoo waar zijn de woorden van Ds. Brumund aan zijn graf: »van hem kan men zeggen: hij had geene vijanden," even zoo toepasselijk was op hem het devies, dat hij *op* en *in* zijne borst droeg: »*Deugd veredelt.*"

— Uit de Lampongsche districten, thans door onze troepen bezet, is den 8 dezer alhier de tijding aangebragt, dat de hoofdmuiteling *Radhen Intan* en een halve broeder van denzelven, *Mas Intan* genaamd, door hun eigen volk afgemaakt en hunne lijken naar het hoofdkwartier van den commandant der expeditie overgebragt zijn.

Genoemde radhen had met zijn broeder en eenige weinige volgelingen, overal door onze troepen vervolgd en door gebrek aan voedsel tot het uiterste gedreven, zijne toevlugt gezocht in een afgelegen huis, te midden der sawa's nabij *Tetaän Oediek*, en verwachtte aldaar levensmiddelen van het hoofd dier kampong. Ter dier plaatse werden hij en die broeder in den nacht van den 5 dezer, eensklaps door drie hunner volgelingen overvallen en met knuppels doodgeslagen.

Wij twijfelen niet of rust en vrede zullen na deze gebeurtenis weldra geheel in de Lampongsche districten hersteld worden.

— In den morgen van den 9 dezer is te Weltevreden het vonnis ten uitvoer gelegd, waarbij *J. H. H......n*, flankeur bij het 6de bataillon infanterie te Padang, wegens woordelijke en feitelijke insubordinatie tot den kogel was veroordeeld.

— Op den 9 dezer des namiddags heeft Z. E. de luitenant generaal, commandant van het Indisch leger, vergezeld door een talrijken staf, met de meeste belangstelling op het Waterlooplein het nieuwe, algemeen doelmatig geacht wordende materieel der artillerie geïnspecteerd en daarover H. D. bijzondere tevredenheid te kennen gegeven.

— Met genoegen vernemen wij dat voortdurend alle pogingen worden aangewend om den Europeschen soldaat in deze gewesten in zijn, als het ware geïsoleerden toestand zoo veel mogelijk afleiding en vermaak te verschaffen; zoo zullen, naar men zegt, de Europesche manschappen van het garnizoen te Weltevreden, eerstdaags in de gelegenheid gesteld worden, het Cirque Européèn te bezoeken, en wordt er te Meester Cornelis eene cantine gebouwd, die alle inrigtingen van dien aard ver zal overtreffen, beide bekostigd uit de overgegaarde fondsen der cantine te Weltevreden.

— Van goederhand werd ons medegedeeld, dat de bark *Constantia Elizabeth*, kapt. *Stolte*, van Amsterdam naar Batavia, over wier lange reis eenige ongerustheid wordt gekoesterd, met schade te Rio de Janeiro was binnen gevallen en den 4 Augustus aldaar nog bezig was met timmeren.

— Opgave van het aantal lezers en der verstrekte boekwerken van de *Volks-Leesbibliotheek* der *Maatschappij tot Nut van 't Algemeen in Oost-Indië* te Batavia, over het 3de semester 1856.

Maanden.	Aantal Lezers.	Verstrekte Boekwerken.
Julij	72	643
Augustus	77	641
September	77	649
Totaal	226	1933

— Bij de *Javasche Courant* van heden is gevoegd een staat van den stand van het Rijstgewas op Java, onder ultimo Augustus, waaruit blijkt dat dezelve was *Buitengewoon gunstig*. In de residentie Batavia, Soeracarta en Madioen.

Zeer gunstig. In de residentiën Preanger Regentschappen, Tagal, Pekalongan, Japara, Soerabaya, Pasoeroean, Banjoemaas, Kadoe en Djocjocarta.

Gunstig. In de residentiën Bantam, Buitenzorg, Cheribon, Samarang, Rembang, Probolingo, Bezoekie en Bagelen.

Vrij gunstig. In de afdeelingen Krawang en Banjoewangie.

Uit de residentiën Patjitan en Kedirie geene opgaven.

— Volgens berigten van Samarang dd. 7 dezer ontvangen, nemen de choleragevallen langzaam af, doch de kinderziekte niet, die zich ook in de assistent-residentie Damak heeft voorgedaan.

Behalve die beide ziekten, heerschen in het Samarangsche ook vele koortsen onder de Inlandsche bevolking, waarschijnlijk ten gevolge van het overmatig gebruik van de bekende *Manga Kwenie*. De sterfgevallen tellen 50% meer dan in gewone tijden.

De west-moesson schijnt reeds sedert een maand te Samarang ingevallen; dagelijks heeft men er zware regens, hevige winden en donderbuijen, in tegenoverstelling van de droogte, die gemeenlijk in dit gedeelte van het jaar heerscht.

Ook deelt men ons mede, dat in de residentie Samarang vele paarden aan den droes en opzwelling van den buik omkomen. De oorzaak dier ziekte kent men nog niet, doch schrijft die toe aan een zeker schadelijk soort gras.

Te Samarang was ook van Soerabaya vernomen, dat insgelijks in die residentie de cholera en kinderziekte waren uitgebroken. Sommige gevallen van de eerste hadden zich voorgedaan en aan de laatste waren eenige kinderen overleden.

— De bij ons ontvangen berigten uit de Molukkos behelzen, dat de gezondheidstoestand te Amboina voortdurend goed was. De plaats hebbende sterfgevallen konden niet aan de ongezondheid van het klimaat worden toegeschreven.

Te Menado heeft een rijke koffijoogst plaats, maar daarentegen is de rijstoogst in sommige districten gering, waardoor die korrel aldaar voorzeker hoog in prijs zal stijgen.

Preanger Regentschappen. — De regens, vergezeld van zware onweders en winden, zijn hier in de maand September zoodanig toegenomen, dat het scheen als of de regenmoesson reeds met volle kracht was ingetreden.

Ten gevolge van overstroomingen, zijn verscheidene bruggen op den weg naar de Wijnkoopsbaai en Tjikondang weggespoeld, waaronder eene vrij belangrijke over de rivier Tjitarik; eenige houtwerken, die in gereedheid waren gebragt om deze brug te vernieuwen, zijn mede weggespoeld.

Een pedattievoerder verloor bij het overbrengen van eenige karbouwen over de rivier Tjitarum het leven.

In het residentiebureau is het onweder geslagen, doch heeft geen ander onheil aangerigt dan het verbrijzelen van eene glazen deur.

De regens werkten zeer nadeelig op het inzamelen der zoogenaamde kekes (aan de boomen zwart geworden en op den grond gevallen koffij), die dit jaar door het gelijktijdig rijp worden der vruchten in groote hoeveelheid aanwezig zijn; door de vochtigheid van den grond is echter een groot gedeelte ontkiemd en bedorven.

Het droogen der koffij werd mede zeer bemoeijelijkt.

Tagal. — Door de vele en steeds aanhoudende zware regens en onweersbuijen zijn onderscheidene suikerfabrieken in deze residentie genoodzaakt geworden om de verwerking van het te veld staande suikerriet, voor het oogstjaar 1856, te staken.

Sumatra's Westkust. — Op den 24sten en 29sten September werden te Padang vrij hevige schokken van aardbeving gevoeld, ongelukken vonden niet plaats, alleen heeft men scheuringen ontdekt aan de muren van het militair hospitaal en aan eenige particuliere pakhuizen.

In den laatsten tijd kenmerkte de weersgesteldheid zich door aanhoudende regens en hevige winden.

Den 2den October zijn te Padang op publieke veiling van de hand gezet 40 000 pikols gouvernements koffij, die gezamenlijk hebben opgebragt *f* 1,285,071:110, of gemiddeld *f* 32.15 per pikol.

Benkoelen. — Volgens berigt van den posthouder te Caner, bestond er in de districten Nassal, Sambat, Oeloe Sambat, Linau en Sinaha zoodanig gebrek aan rijst, dat de bevolking zich met allerlei aardvruchten en pisang moest voeden.

Het bestuur te Benkoelen heeft maatregelen genomen, om door tijdige en voldoende aanvoeren de rampen van een mogelijk gebrek te ontgaan.

In de nabijheid van de hoofdplaats Benkoelen was de bevolking ijverig bezig met het bewerken van nieuw aangelegde sawas.

(*Jav. Court.*)

Wij vernemen, dat, door de firma W. Cores de Vries, het alhier ter reede liggende Engelsche stoomschip *Torch* is aangekocht geworden en bestemd is, om in de Indische stoomvaart te worden opgenomen.

(*Oostpost.*)

— Op den 21 Julij is overleden Radhen Adiepatti Pandji Tjokro Negoro, regent van Probolingo, vroeger regent van Soerabaya.

(*S. N. en A. B.*)

ENGELAND.

Londen, 8 Julij. De *Herald* voorspelt een zwaren oorlog met de Kaffers en wendt zijne uiterste pogingen aan, om het zenden der vreemden-legioenen, waarover wij nog beschikken kunnen, naar de Kaap de Goede Hoop aan te bevelen, ten einde door de wapenen de grenzen te bepalen, die het Engelsche grondgebied afscheiden van dat van sommige hoofden, wier namen het onmogelijk valt, uit te drukken. Het merkwaardigste van dit artikel van de *Herald* is, dat het begint met te verklaren, dat al de opofferingen van goud en bloed, die met stroomen aan de Kaap gevloeid hebben, tot dus ver tot niets hebben geleid. Het is waar, het bloed, dat daar in de laatste oorlogen vergoten is, was Engelsch bloed en de *Herald* hoopt ongetwijfeld beter te slagen met vreemdelingen, die vermeenen dat hun diensttijd, sedert het eindigen van den Russischen oorlog, verstreken is, en niet in gebreke zullen blijven, om zich op de Kaap even zoo te gedragen, als zij te Malta en Aldershot gedaan hebben, ten einde hunne ontbinding te verwerven.

— Onze dagbladen maken melding van een zeer buitengewoon geval. Te Bristol is de vrouw van een bakker bevallen van een kind met twee behoorlijk gevormde hoofden, dat sedert twee weken zich in goede

BIJVOEGSEL

behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Zaturdag 11 October 1856, No. 82.

levenstoestand bevindt. De *Sun* vraagt met een opmerkenswaardigen ernst: of dit kind niet wel de type van een nieuw menschengeslacht met twee hoofden zou kunnen zijn?

— De ex-koning van Oude, die weldra te Londen zal aankomen, heet Wajid-Ali-Schah, is dertig jaren oud en heeft acht jaren geleden zijn vader opgevolgd. Hij wordt naar Engeland slechts vergezeld door 12 of 14 zijner vrouwen, ofschoon hij in zijn harem een 150 tal bezit. Daarenboven wordt de koning van Oude nog door een 12 tal der voornaamste heeren van zijn hof gevolgd, die mede, naar den rang, dien zij bezitten, een meer of minder groot aantal vrouwen en bedienden bij zich hebben.

Het gevolg van zijne Indische Majesteit is zoo groot, dat een schip der O. I. Compagnie niet voldoende is voor deszelfs overvoer. Het aantal inboorlingen, hetwelk den koning vergezelt, bedraagt 5 a 600. Buiten dien bevinden zich twee Europeanen bij dien stoet, namelijk de majoor Wilberforce-Brid, gewezen officier bij het leger der O. I. Compagnie en de heer Menzies, koopman te *Melzapore* aan den Ganges.

— De wet verbiedt in Engeland het huwelijk met de zuster der overleden vrouw, hetgeen een groot aantal Engelschen even wel niet belet, bijna dagelijks een huwelijk met een schoonzuster aan te gaan. Om de voorschriften dier wet te ontduiken, verlaten de Engelschen hun geboorteland voor eenigen tijd en komen, goed en wel gehuwd, daarna in hunne haadsteden terug. Maar daar de wet hun huwelijk niet erkent en hen, in weerwil van hun uitstapje, slechts beschouwt als met eene bijzet te leven, zijn zij verpligt, de regten hunner gezellen en kinderen, hetzij door een testement, hetzij door schenkingen bij levendige lijve te verzekeren. Wat de lagere klasse betreft deze bekommert zich niet veel om al dien omslag en vergenoegt zich met een geestelijk huwelijk, waartoe zij gewoonlijk een geestelijke bereid vindt, wien zij hare eerste eerverbintenis weet te verbergen.

Daar nu soortgelijke huwelijken onder de middelklasse zeer talrijk zijn en men ze zelf in de hoogere ontmoet, zoo heeft het parlement zich herhaaldelijk aan dien zaak gelegen laten leggen, zonder dat het eerste tot eenige beslissng is gekomen. Eene door het Gouvernement benoemde Commissie sedert een onderzoek in gesteld hebbende en haar verslag gunstig voor eene wetsverandering luidende, zoo is het te hopen, dat de burgerlijke staat van duizende, met hunne schoonzusters gehuwde Engelschen, binnen kort geheel geregeld zal worden.

— Het vergiftigen neemt dagelijks in het oude Engeland en vooral te London toe. Bijna gaat er geen dag om, of wij vinden in de Engelsche dagbladen een of twee gevallen van vergiftiging, het zij door strychnine, het zij door rattenkruid. Heden nog spreekt de *Express* van den dood eener vrouw, die zich door middel van rattenkruid van het leven heeft beroofd, na gepoogd te hebben hare twee kinderen te vergiftigen. Zij is er onder bezweken, doch de kinderen zullen het te boven komen. De ongelukkige had twist gehad met haar man en ten gevolge daarvan bragt zij dit noodlottig ontwerp ten uitvoer.

FRANKRIJK.

Men spreekt van eene petitie, aan de regering gerigt door de familiebetrekkingen van hen, die in de Krim den dood hebben gevonden, strekkende tot het plaatsen van een gedenkteeken op den grond, waaronder hun stoffelijk overschot rust. De beteekenis van dat gedenkteeken, zeggen de verzoekers, zou voor Rusland niets kwetsends, maar het zou uitsluitend een godsdienstig karacter hebben, en alleen bestemd zijn tot eene herinnering aan den heldendood van zoo velen, die in den grooten strijd gevallen zijn. En ten einde er dat godsdienstig karakter aan te verleenen, stellen de adressanten voor, dat ter gedachtenis aan de twaalf geestelijken, die in de uitoefening van hunne heilige ambtsbetrekking bij de soldaten gestorven zijn, twaalf kapelanen zullen worden aangewezen, belast met het bidden voor Frankrijk en zijne levende krijgslieden, op de roemrijke overblijfselen hunner gesneuvelde spitsbroeders, en voorts op het monument te plaatsen het opschrift: *Aan de godsdienst behoort de bewaking der graven.*

Parijs, 13 Julij. Dezer dagen vielen hier ongeregeldheden voor, omdat de werklieden, aan wie door hunne huisheeren, wegens het niet betalen der achterstallige huurpenningen, de huur was opgezegd, en dus hunne woningen moesten verlaten, zich daartegen verzetten. In het eerst ondersteunde de politie de huisheeren, maar toen de spanning onder de volksklasse grooter werd, werd men beducht voor onlusten en op hoog bevel werd den huisheeren verboden gebruik te maken van hun regt, en den deurwaarders hun de hand daartoe te leenen. De regering schort dus op eigen gezag de uitvoering van het burgerlijk wetboek op, voor zoo veel betreft de voorschriften aangaande het eigendomsregt.

— De legitimistische bladen rekenen thans, dat de graaf van Parijs, onder welken vorm dan ook, tegen de fusie Bourbon-Orleans heeft geprotesteerd en voegen er bij, dat de eigen vrienden van de hertogin van Orleans dat protest, ten minste op het tegenwoordig tijdstip, afkeuren.

Ten gevolge van den brief van den graaf van Parijs heeft generaal Tresel, laatste minister van oorlog onder Lodewijk Filips en gouverneur van den graaf, zijn ontslag uit laatstgenoemde betrekking ingezonden. Hij zal door den brigade-generaal Dolenveaux, een oud vriend der hertogin van Orleans, vervangen worden. De graaf van Parijs zal eene reis door Europa volbrengen, daar zijne moeder hem aan verschillende hoven wenscht voor te stellen. De fusionisten verkeeren in groote spanning, daar zij beseffen, dat tegenover het energieke karakter der hertogin voor hen weinig te verrigten valt. De prins van Joinville heeft aan een zijner vrienden te Parijs een brief geschreven, waarin hij van het slechte »debuut'' van zijnen neef spreekt. Guizot is onder de coryfeën der fusie het diepst door de nederlaag getroffen. De schuld wordt natuurlijk aan Thiers geweten.

— Uit Saint-Avold wordt berigt, dat het aldaar in den nacht tusschen 2 en 3 Julij gevroren heeft, bij vollen zomer-zonnestilstand.

DUITSCHLAND.

Weenen, 12 Julij. De Napelsche gezant, prins Petrulla, heeft den graaf Buol een afschrift gegeven van de nota, waarbij de Napelsche regering op de depèches der Westersche mogendheden geantwoord heeft. De graaf Buol heeft zich onthouden van elke verklaring betreffende deze zaak, hoofdzakelijk omdat onze regering dezer dagen eene nota naar Napels heeft afgezonden, welke, zonder in te stemmen met de vorderingen der Westersche mogendheden, evenwel aan de Napelsche regering in bedenking geeft, dat zij van de zijde van Oostenrijk geene ondersteuning te wachten heeft tegenover de vorderingen van Frankrijk en Engeland.

— Dezer dagen is alhier de vrouw van een schrijnwerker, Anna Heller van *vier* kinderen bevallen, welke alle zeer klein maar gezond zijn. De beide jongens zullen bij den doop de namen van Frans en Joseph en de meisjes die van Elisabeth en Eugenie ontvangen.

— In de cavalerie-kaserne in de Ungergasse bevindt zich op dit oogenblik een paard van Amerik. ras, dat over het geheele ligchaam zonder hair is en noch staart noch manen heeft. Deze curiositeit is door de Keizerlijke menagerie te Schönbrunn aangekocht.

RUSLAND.

Te Munchen heeft men uit Kroonstadt berigt, dat de uitvinding van een duikerschip, van den voormaligen korporaal bij de Beijersche artillerie, Willem Bauer, waarvan wij reeds vroeger hebben gesproken, de deswege gekoesterde verwachting nog overtroffen heeft. De brief is reeds hierom merkwaardig, dat hij, althans gedeeltelijk, 17 voeten onder den waterspiegel der zee is geschreven. Daarin wordt gemeld hoe, na acht kleine proeven met het duikerschip, den 24 Junij eene groote proef is genomen, aan welke, behalve de uitvinder, een Russisch zee-officier, acht matrozen en een slotenmaker deelnamen en alle mogelijke bewegingen maakten. Men begaf zich daarmede in de haven van Kroonstadt, 17 voet onder de oppervlakte der zee, en bleef 11 uren lang onafgebroken onder water, alwaar, behalve met het geven van allerlei wendingen aan het vaartuig, de tijd met het instellen van feestdronken op Keizer Alexander, den Koning van Beijeren, Prins Albert van Engeland, door wien Bauer vroeger begunstigd werd, en de toekomstige Russische onderwater-zeemagt gesleten werd. Eerstdaags zou eene nieuwe groote proefneming, in tegenwoordigheid van den grootvorst Constantijn, die de onderneming sterk heeft aangemoedigd, en van eene ten deze benoemde commissie, genomen worden.

— De generaal Muravieff zendt voortdurend versterkingen naar de Caucasische vestingen. Men schijnt ernstig van plan te zijn, om het cordon, dat den Caucasus insluit, te versterken. Niet alleen aan den Caucasus, maar ook aan den Jaxartes is men ijverig in de weer. De *Invalide* bevatte onlangs een aan den generaal der genie Bruat gerigten dank des Keizers voor het volbrengen van de aan hem opgedragen taak, om eene reeks van vestingen aan deze beide rivieren aan te leggen, waardoor Rusland den hoofd-waterweg des handels en het strategisch middelpunt beheerscht, van waar uit het zijn invloed in Perzie en Turan kan doen gelden. De steppenbevolking, welke van deze rivieren gebruik maakt, is hierdoor afhankelijk van Rusland geworden.

— Gedurende hun verblijf op Japan (1854) hebben de Russen Nagasaki zoo naauwkeurig opgenomen, dat het Russische dagblad voor de marine thans eene zeer goede kaart van de haven-versterkingen kan leveren. Deze versterkingen bestaan uit 38 batterijen met 137 stukken geschut, van welke de meeste echter geen zwaarder caliber dan 18 ponden hebben en die alle zoo gelegen zijn, dat zij zeer gemakkelijk geënfileerd kunnen worden. Naar de kaart te oordeelen, schijnt echter de reede zoo begunstigd te zijn door de natuur, dat zij van de zeezijde door Europesche bouwmeesters en ingenieurs geheel ontoegankelijk zoude kunnen gemaakt worden.

ITALIE.

Volgens brieven uit Napels van 26 Junij, had aldaar een vrouwelijk oproer op groote schaal plaats gehad, dat slechts met moeite gestild werd en wel in het kwartier Borgo di Loreta, hetwelk voor de helft onder den grond ligt en door de laagste volksklasse der Napelsche hoofdstad bewoond wordt. Aldaar bevindt zich eene kerk, waarvan de pastoor in hoog aanzien staat bij de vrouwelijke bevolking, omdat hij met het uitdeelen van hare aalmoezen belast is. Deze geestelijke werd echter in de laatste dagen, op verdenking van gelden verduisterd te hebben, welke tot verfraaijing zijner kerk bestemd waren, in hechtenis genomen. Van daar de verontwaardiging onder de vrouwen, die zich vereenigden en onder geween en weeklagen de straten doortrokken; velen van haar waren met steenen gewapend en anderen droegen asch, ten teeken harer droefheid. De beruchte policie-beambte Campagna werd door de vrouwelijke oproerlingen op de vlugt gedreven, hij verlangde troepen, welke men hem echter weigerde, en de bevelhebber der gendarmerie gaf hem slechts 60 man, die echter ook door de vrouwen op de vlugt werden geslagen. Deze laatsten waren gedurende den ganschen dag meesteressen van het kwartier, maar des nachts gingen zij uit een en het gelukte aan de policie, 18 aanvoerdsters en den pastoor in hechtenis te nemen, waarmede dit kluchtspel een einde nam

— Een brief uit Genua verzekert, dat de staat van zaken in Parma nog steeds zeer netelig blijft. De hertogin onderhoudt nog slechts zijdelings betrekkingen met de Oostenrijksche militaire autoriteiten. Lord Normanby, Engelsche gezant te Florence, en tevens te Parma geaccrediteerd, heeft op uitdrukkelijken last zijner regering zich naar Parma begeven, ten einde met eigen oogen den waren staat van zaken aldaar te onderzoeken. Overigens melden de jongste brieven, dat in de overige deelen van Italie volmaakte rust heerscht.

— Uit Turijn meldt men, dat de vesting Alessandria aanmerkelijk zal worden versterkt en dat de regering ten dien einde een crediet van 15 millioen fr. zal aanvragen, hetwelk men niet twijfelt, dat door de afgevaardigden zal worden toegestaan. In het rapport, dat de minister van oorlog, generaal la Marmora betreffende dit plan van versterking der vesting Alessandria heeft uitgebragt, doet hij dit voorkomen als een noodzakelijken maatregel tegen Oostenrijk, hetwelk te Piazenza eene zoo dreigende houding heeft aangenomen; men erkent, dat Oostenrijk gemagtigd is daar ter plaatse eene bezetting te onderhouden maar dat het aan de tractaten eene al te ruime en voor Sardinie gevaarlijke uitlegging geeft.

— Het *J. d. Débats* bevat berigten uit Rome, volgens welke er eene zeer goede verstanhouding tusschen den Paus en den Koning van Napels bestaat; voorts wordt aangemerkt, dat het vroeger aangekondigde congres der Italiaansche Vorsten niet plaats zal hebben, omdat de Paus zich nu met de twee voorname Vorsten, den Groothertog van Toscane en den Koning der Beide Sicilien heeft verstaan. Omtrent hetgeen in de bijeenkomst te Porto d'Anzio is voorgevallen, blijft men echter het stilzwijgen bewaren. Door de Pauselijke regering zijn de dagbladen met het mandement van den Bisschop van Atrecht, waarin de overstrooming van Frankrijk wordt toegeschreven aan het niet behoorlijk vieren van den Zondag, in beslag genomen.

TURKYE.

De pacha van Aleppo heeft den cadi en 150 inwoners van Marasch doen in hechtenis nemen, ter zake van den in die stad gepleegden moord op een Engelschen agent. Veel andere ingezetenen hebben de vlugt genomen. In Syrië heerscht groote ongerustheid, en er werden troepen verwacht om een opstand te voorkomen.

Constantinopel, 4 Julij. De Europesche consulaire agent te Tenedos zal waarschijnlijk worden afgezet. De tegen de Turksche bevolking van dat eiland door dien persoon ingebragte valsche beschuldigingen zouden tot dezen maatregel hebben aanleiding gegeven. Voornamelijk moeten die lasterlijke aantijgingen betrekking hebben op den dood van den zoon van dien agent, welke jongeling niet, zoo als eerst werd berigt, vermoord is, maar zelf uit onvoorzigtigheid den dood eener Turksche vrouw heeft veroorzaakt. De afzetting is geëischt door de Porte, en de heer von Prokesch-Osten, Oostenrijksche nuntius, heeft zijne toestemming gegeven.

— Uit Constantinopel wordt gemeld, dat het geregelde Turksche leger zal bestaan uit 60,000 man infanterie, 30,000 ruiterij en 30,000 man artillerie en genietroepen. In afwachting van de organisatie van 40,000 gendarmes, zullen de geregelde troepen in de 37 provincien worden verdeeld, ter handhaving der orde en veiligheid.

— Berigten uit Constantinopel van 10 Julij melden, dat eerlang een electrische telegraaf Constantinopel met de Dardanellen zal verbinden. De voor Turkije bestemde Russische consuls waren naar hunne posten vertrokken. De Gouverneur van Trebizonde had twee bataljon naar Battum gezonden, ten einde de rust in de nabuurige provincie te handhaven. Van de Franschen bevonden zich nog slechts 15,000, van de Engelschen naauwelijk 4000 man in de Levant. Het legerkamp bij Maslak was gedeeltelijk reeds opgebroken. Groote Engelsche hooipakhuizen waren verbrand. Het Poolsche legioen onder Zamoyski werd ontbonden. Dienst-aanbiedingen van Engelsche officieren waren door de Porte van de hand gewezen. De scheepvaart naar de Zwarte Zee was voortdurend zeer levendig. De dienst der twee malen in de week op Marseille afvarende stoombooten was opgeheven; daarentegen was eene wekelijksche snelvaart ingevoerd. De Fransche consul generaal voor Odessa, de Heer Desvoisins, was op zijnen post aangekomen. De Turksche troepen hadden de Donau-Vorstendommen geheel ontruimd. Ook de Krim was door de vreemde troepen verlaten. De Russische regering had aan de kooplieden te Kamiesch, gedurende zes weken, vrijdom van uitvoer verleend tot het inschepen hunner goederen.

— In bijzondere berigten uit Constantinopel komt voor, dat men aldaar te lande zeer weinig is ingenomen met de bewezene diensten en betoonde dapperheid van den Britschen generaal Williams en vermeent, dat deze, zoowel bij de verzorging als bij de verdediging van Kars, geenszins heeft beantwoord aan hetgeen men met regt van hem had mogen verwachten. Voorts wordt van daar gemeld, dat de onderdanen van den Sultan, die de Mahomedaansche godsdienst niet belijden, de toekomst steeds met bekommering te gemoet zien, als Turkije weder geheel aan zich zelf zal zijn overgelaten en er geene Fransche bajonetten aanwezig zullen zijn, om hen te beschermen.

Constantinopel, 10 Julij. Ruschdi-pacha, minister van oorlog, heeft maarschalk Pelissier bij zijne aankomst te Constantinopel ontvangen. Ethem-pacha, als afgevaardigde van den sultan, en Kiamil-pacha, als vertegenwoordiger der Porte, hebben den opperbevelhebber van het Levantsche leger verwelkomd en geluk gewenscht. Daarna heeft de Fransche gezant den maarschalk voorgesteld aan den sultan, die Pelissier met de meeste hartelijkheid ontving, en zijne bijzondere erkentelijkheid uitte voor de diensten door Keizer Napoleon en maarschalk Pelissier in den jongsten oorlog aan hem (sultan) en aan Turkije bewezen. Overmorgen zal een groote wapenschouwing worden gehouden, en een banket van 110 couverts in het paleis van Dolma-Baytché gegeven worden. De maarschalk vertrekt den 14 met de generaals Duhesme, Delamarre en Sol, en de 44ste, 94 en 17 regimenten van linie, benevens een bataljon jagers. Het fregat *Didon* is te Kamiesch gebleven, alwaar 20 Russische en Engelsche handelsschepen liggen, die saluutschoten losten, toen de maarschalk den bodem van de Krim verliet.

— De Russen hebben aan de handelaren te Kamiesch zes weken toegestaan voor de inscheping hunner goederen.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum	Vlag.	Namen der Schepen	Gezagvoerder	Van	Datum	Naar
October	4 Nederlandsch	Bengalen	T. Keus	Batavia	30 Sept.	Tjilatjap.
»	5 Engelsch	Lämmogen	Kong	Cork	4 Julij	Hongkong.
»	3 Nederlandsch	Soetan Iskander	Zoutman	Batavia	2 Oct.	Padang.
»	6 »	Rembrandt van Rhyn	van Wyngaarden	Rio de Janeiro	4 Aug.	Batavia.
»	— »	Fagel	Gobel	Batavia	— Oct	Amsterdam.
»	7 »	Stad Amsterdam	M. van Gyzel	Pasaroean	20 Sept.	Batavia.
»	8 Engelsch	Northfleet	B. Freeman	Wampoea	4 »	Londen.

Aangekomen Schepen te Batavia.

Datum.	Vlag.		Namen der Schepen	Gezagvoerder	Van.	Datum.	Agenten.
Ochtober.	7 Nederl.Indisch	bark	Fatahool Wahap	Sech Biljoen	Bima	1 Sept.	D. N. Buys en co.
»	— »	»	Madina	Mohamat Sedik	Soerabaya	20 »	Gezagvoerder.
»	— »	»	Said Mashoor	Hadjie Ismael	Banjermassing.	20 »	D. N. Buys en co.
»	— »	»	Amsterdam.	Mohamat Yassin	Samarang	4 Oct.	»
»	— Engelsch.	schoen.	Surf	Abbott	Hobart Town.	13 Aug.	
»	9 Nederl.Indisch	bark	Alnoer Salim	Hadjie Amin	Samarang	4 Oct.	D. N. Buys en co.
»	— » »	brik	Fida Rachman	Sech Drahim	Indramayoe	6 »	»
»	— » »	stooms.	Padang	B. J. Schipper.	Samarang	7 »	W. Cores de Vries.
»	— » »	schoen.	Bintang Timor	Tjin Koensoen	»	6 »	D. N. Buys en co
»	10 Nederlandsch	schip	Cornelis Houtman	Rolman	Amsterdam		Haeger en Schuurman.
»	— »	»	Diligence	Smit	»		Dummler en co.
»	— »	bark	Neerlands Koningin		»		
»	— »	»	Buitenzorg		Rotterdam		
»	— »	»	Ystroom		Amsterdam		
»	— Engelsch	»	Nile		Glasgow		Martin, Dyce en co.
»	— Nederl.Indisch	»	Almansoor		Pamanoekan		B. J. Jacobs.
»	— » »	»	Jan van Brakel		Rotterdam		
»	— » »	»	Jan van Brakel		Amsterdam		

Vertrokken Schepen van Batavia.

Datum.	Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Oct.	9 Nederlandsch	fregat	Beto	W. F. Broeksmit	Rotterdam.
»	— »	schip	Pasoeroeang	Tulbrun	Amsterdam.
»	— »	»	Doctrina et Amicitia	P. Hargsma.	»
»	— Nederl.Indisch	bark	Naga Laut	Wentholt	Samarang.
»	— »	»	Alnoer	Sech bin awab Said	»
»	— »	brik.	Tartar.	Tan Ingok	Pecalongan.
»	— Engelsch	bark	Crishna	bullion	Sydney.
»	— »	schip	Redjah of Sarawak	S. Giles	Bombaij.
»	10 Nederlandsch	bark	Maria Diederica	A. van Marion	Nederland.
»	— Nederl.Indisch	stooms.	Ambon	Hugenholtz	Borneo West-Kust.
»	— »	bark	Al Adanie	Hadjie Hassan	Bandjermassing.
»	— Engelsch	»	Pavajon	E. Williams	Singapore.
»	— Nederlandsch	schip	Straat Baly	Mulder	Nederland.
»	11 Nederl.Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	J Prins	Singapore.
»	— »	»	Padang	Schipper	Samarang en Soerabaya.
»	— »	bark	Maria Antoinette	Lebert	Samarang.
»	— Nederlandsch	»	Nederland	Ruyter	»

In lading liggende Schepen te Batavia.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	bark	Canton.	H. J. Twenhuijs	Nederland.	Tiedeman en van der Burg
»	»	Senior	K. L. Swart	Golf van Perzie	C. Bahre en G. Kinder.
»	»	Henriette	J. M. van der Veen.	Nederland	»
»	brik	Anna *	H. Harmes	California	G. Suermondt en co.
»	bark	Copernicus	L. Visser.		»
»	»	Fortuna	M. de Ligney	Sam. en Soerabaya	de Weerdt, Ruyl en co.
»	bark	Delftshaven.	C. Verhey		»
»	fregat	Genina *	P. Berggraaf		Haeger en Schuurman.
»	bark	Rembrandt 't van Rhyn	van Wyngaarden	Nederland via Tjilatjap	»
»	»	Jan van Schaffelaar *	F. van Heel	Amsterdam	van Ommeren [illegible]
»	schip	Vooruit *	W. O. Kock		[illegible]
»	bark	Baltimore *	Postkoka	Engeland	[illegible]
»	schip	Goede Verwachting.	de Vries.	Nederland	Paine, Stricker en co.
»	bark	Maria Elise *	M van der Putte	Samarang	E. Moormann en co.
Nederl.Indisch	»	Kim Tekseng *	Kwee Tjoenseng	Soerabaya.	D. N. Buys en co.
»	bark	Kim Hoeseng.		Cheribon.	»
»	»	Sarimal Mashoor	Moh. Yassin	Soerabaya.	»
»	»	Balhoer *	Moh. Seman	Bandjermassing	»
»	brik	Cheribon Packet *	C. B. Young	Cheribon en Tagal.	»
»	bark	Fatahool Wahap *	Sech Baljoen	Bandjermassing.	»
»	»	Alnoer Salim *	Hadjie Amin	Singapore.	»
»	»	Amsterdam *	Moh. Yassin		»
»	»	Said Mashoor *	Hadjie Jenal		»
»	brik	Fida Rachman *	Sech Belfagie		»
»	schoen.	Bintang Timor *	Tjim Koensoen		»
»	schip	Al Osmanie *	Said Aloewie Segaf	Pecalongan	B. J. Jacobs
Engelsch	bark	Gundreda *	Stembridge	Nederland	E. Moormann en co.
»	»	Antogonist *	Blake		Bosing, Schröder en co.
Zweedsch	schip	Oscar I *	Mörck	ter bevrachting.	»
Amerikaansch.	schip	Cynthia *	Barlett		Paine, Stricker en co.
»	bark	David Brown *	Breedbarrij	China	Paine, Stricker en co.
Hanover	brik	Aminia	T. Arends		Metzendorff, Wilmans en co.

De Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te *Soerabaya*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Oct	1 N. I.	bark Zein	Sech Bandjermas	Banjermas.
»	— »	schoener Hesseng	Oey Boenko	Balie (Pad.)
»	2 »	stooms. Padang	B. J. Schipper.	Makasser.
»	— »	schoener Tjaalie	Oey Kang	Balie (Bad.)
»	— »	st. Koningin der Nederl	J. Prins	Batavia.

Vertrokken schepen van *Soerabaya*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	30 N. I.	bark Adenan	Kameroedin	Riouw.
Oct.	1 »	kotter Krabbe	Mardam	Pasoeroean
»	— »	schoener Bintang Timor.	Tjiem Koensoen	Batavia.
»	2 »	bark Becht Mastora	Said Alhabassij	Pont
»	3 »	stooms. Macasser	F. H Schmidt.	Molukkos.

In lading liggende Schepen te *Soerabaya*.

Vlag.		Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederl.Indisch	kotter	Eduard	Bagong	Batavia	Gezagvoerder.
» »	schip	Nawan Eljoshoor	J. C. Monteiro	Banka	S. Achm. b. Jaf Segef.
» »	schoen.	Tatas Banjarmassing	Serief Abdulla	Sumbawa	Gezagvoerder.
Nederlandsch	bark	Sara Alida Maria	H. A. Tekelenburg	Nederl. en Pasoeroean	Fraser, Eaton en co
Nederl.Indisch	schip	Mabrook	Said Aloewie	Palembang en Sum	Gezagvoerder,

Aangekomen schepen te *Indramayoe*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Oct.	1 N. I.	schip Joedeel Barie	Said Segaf	Batavia.
»	2 »	bark Lochmadie	Sech Sehak	»
»	4 »	brik Fidha Rachman	» Belfagie	»

Vertrokken schepen van *Indramayoe*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Oct	2 Ned.	schip Zeed	Broeksmit	Batavia.

Aangekomen Schepen te *Cheribon*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	29 N. I.	bark Cheribon Paket	C. B. Joung	Batavia.
»	30 »	schoener Argo	Massingham	Soerabaya.
Oct.	1 »	bark Anoear Salim	Said Ydroes	Tagal.
»	3 »	» Paid Alim	Said Aljoffie	Batavia.
»	4 »	» Ellen	J. Winter.	Samarang.

Vertrokken schepen van *Cheribon*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	29 N. I.	bark Kim Hingsing	Lim Pitawtioe	Batavia.
Oct.	1 »	schoen. Jal henr Moostarie	Said Hossien	Palembang.
»	4 »	brik Cheribon Paket	C. B. Joung	Batavia.
»	— N. I.	bark Alnoear Salim	Said Ydroes	Riouw
»	— »	» Asultanie	Said Segaf.	Bandjermass
»	— »	» Elmashoor	Said Adjoerrie	Sumenap.

Aangekomen schepen te *Tagal*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	29 N. I.	bark Anber Salim.	Said bin Ydroes	Pekalongan.
»	— Ned.	» Amalia Augusta	H. A. van Marle	Batavia.
Oct.	1 N. I.	» Hinggoan	Lim Yoehok	«

Vertrokken schepen van *Tagal*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Oct	1 Ned.	bark Copernicus	L. Visser	Nederland.
»	24 N. I.	» Anoear Salim.	Said bin Ydroos	Riouw.

Aangekomen Schepen te *Pasoeroean*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.
Sept.	25 Ned.	schip Javaan	H. Munnix	Batavia
»	26 N. I.	kotter Krabbe	Mardam	Soerabaya.
»	29 »	» Litle Tot	Katjoong	»
»	— »	schoener Masshoor	Sech Edroos	Probolingo.

Vertrokken Schepen van *Pasoeroean*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	26 Ned.	schip Pasoeroeang	C. G. de Feilitsen	Amsterdam.
»	27 N. I.	kotter Krabbe	Mardam	»
»	30 Ned.	bark Abeltasman	J Hensing	Rotterdam.

Aangekomen schepen van *Probolingo*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	28 Ned.	schip Pieter Schoenmaker	van Varelen	Soerabaya.

Vertrokken schepen van *Probolingo*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	28 Ned.	schip Straat Baly	van der Vlien	Nederland.
»	— N. I.	» Masshoor	Said Edroos	Pasoeroean.
Oct.	1 Ned.	» Gouv. Gen. Rochussen	C. Bakker	Nederland.

Aangekomen schepen te *Bezoekie*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	8 Ned.	fregat schip van Galen	J. F. Smit.	Soerabaya.

Vertrokken schepen van *Bezoekie*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	22 Ned.	fregat schip van Galen	J. F. Smit	Nederland.

Aangekomen schepen te *Sumenap*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	25 N I.	bark Soedulgair	Sech Bargeba.	Grissee.

Vertrokken schepen van *Sumenap*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	22 N. I.	schoener Mansoor	Sagiet	Kangean.

Aangekomen schepen te *Tjilatjap*.

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Oct.	2 Ned.	brik Johanna Christina	[illegible]	Batavia.

Aangekomen schepen te *Pa*[illegible]

Datum.	Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	26 Ned.	schip [illegible]	J. C Husten.	Pasoeroean.

AANGEKOMEN PASSAGIERS TE BATAVIA
van den 7 tot en met den 9 October 1856.

Met het N. I. stoomsch. *Koningin der Nederlanden*, kapt. *Prins*, de heeren *Blankenhagen* en *familie*, *Williams*, *Chimmo*, *Stewart*, *Schalk*, *Thomas*, *de Lanoy*, *Marten*, *Gourleij* en *familie*, *Bake*, *Tissot*, *Hulsteyn*, *van Leeuwen*, Mevr *Burkhold*, van *Soerabaya* en *Samarang*.

Met het Ned. schip *Rembrandt van Rhijn*, kapt. *van Wijngaarden*, Mevr. *van Wijngaarden* en *Dochter*, van *Rio de Janiro*.

Met het N. I. stooms *Padang* kapt. *Schipper*, de heeren *Bade*, *Termijteler*. *Watson*, van *Samarang*.

Met de N. I. bark *Fiedha Rachman*, kapt. *Sech Belfagie*, de heer *van Balsu*, van *Indramayoe*.

Overzee de heer *M. van Zuuren*, van *Billiton*.

Overland de heer *C. E. K. Hansen*, van *Krawang*.

VERTROKKEN PASSAGIERS VAN BATAVIA
van den 9 tot en met den 11 October 1856.

Met het Ned. schip *Doctrina et Amicitia*. kapt. *Haagsma*, *Mevrouw H. C. Achenbach geb. Admiraal* met *3 kinderen* naar *Nederland*.

Met het Eng. schip *Chrishna*, kapt. *Sullivan* de heeren *Benjamin Shaw*, *Waltze Smith*, *James Charlis Gelbert*, *William Henry Burt*, *Bellbrough*, *Richards*, *David Gourlay echtgenoote* [illegible] naar *Sydney*.

Met N. I. het stooms *Koningin der Nederlanden* kapt *Prins*, de heeren *F. Westergrim*, *W. Adamson*, *J. A Stewart*, *T. H Jackson*, *T. R Hopkins*, *T de Roek*, *E. William*, *L. Eschasseriau*, *W Chimmo*, *W. F. Gaymans*, *C van Vlissingen*, *F. A. E Wyss en familie*, jongeheer *O M. Blankenhagen*. *J. M Tissot*, naar *Singapore*.

Met het N. I. stooms *Padang* kapt. *Schipper*, de heeren *S van Hulsteyn*, *Mevrouw Martens*, naar *Samarang*.

Met het N. I. stooms. *Ambon*, kapt *Hugenholtz*, de heer *B. J Leon* naar *Borneo West-Kust*.

Overland de heer *C. E. K. Hansen*, naar *Krawang*.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia *van den 26 tot en met den 27 Sept. 1856.*

AANVOER

Van Indramaijoe per ned. schip *Zwerver*, [illegible] agt. G. Suermondt en co. [illegible]

108 pic. rotting. 1000 do. suiker. *Agent*[illegible]

3040$^{12}/_{100}$ pic. rijst. *Heckler*.

6000 pic. rijst. 2928$^{60}/_{100}$ do. [illegible] ijzeren gewigten. *Ord.*

Van Nederland per [illegible] *Nederland en Oranje*, gez. v. d. [illegible] Kopersmit en co.

3 kn. banket. 100 [illegible] vn. bier. *Order*.

Van Ind[illegible] per ned. ind. schip *Fidha Rachman*, [illegible] Sech Abdul Rachman Belfagie.

834$^{6}/_{100}$ [illegible] pic. rijst. 150 ps. djatie balken. *Order*.

Van Pamanoekan per ned. ind. schip *Digna*, gez. Oedien.

309[illegible] pic. koffij. 2 do. suiker. 1 sak koffij. *Hofland*.

UITVOER

Naar Indramaijoe per ned, ind. schip *Djoedeel Barie*, gez. Said Saleh bin Abdulla Segaf.

1 pakk. leder. 2 md. min. water. 1 kt. boeken. 4 md. suiker. 50 m. stroo-zakken. 1 wasch-machine. 1 kt. glas. *Tiedeman en van Kerchem*. ƒ11,000.— kop. munt. *John Pryce en co.*

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.